

DÉLMAGYARORSZÁG

AZ MSZMP SZEGED VÁROSI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA

Az alkotmány védelme

A Magyar Népköztársaság Alkotmánya szocialista államunk alap-törvénye. A ma érvényben levő alkotmányunkat 1949-ben — 35 éve — iktatta törvénybe az országgyűlés. Ez történelmi jelentőségű vívmány volt, amely szentesítette a néphatalmat és célul tűzte a kizsákmányolástól mentes társadalom, a szocializmus felépítését.

Magyarországnak 1949-ig frott, chartális alkotmánya nem volt. Így az állami szervezetet, és az államhatalomnak az ország lakosaihoz való viszonyát részjogszabályokból, különböző korokból származó törvényekből, esetenként szokásjogi normákból lehetett levezetni.

Ezért a felszabadulás előtti közjogi irodalom az alkotmányt egyrészt a legtagabb értelemben fogta fel, másrészt hangsúlyozta a magyar alkotmány történeti, nem frott jellegét. A polgári fejlődés korát megelőzően Magyarországon fel sem vetődött az egységes alkotmányozás igénye, míg a felvilágosodás korának próbálkozásai sorra buktak el Bécs és a magyar nemesség reakciós magatartásán. A magyar szabadságharc eredményeit pedig megsemmisítette az utána következő elnyomó osztrák államszervezet.

A felszabadulás utáni első alkotmányozási kísérlet az 1946. évi I. törvény volt, amely nemcsak a címében említett államforma, a köztársasági államforma törvényes rögzítéséről szólt, hanem felsorolta az állampolgárok természetes és elidegeníthetetlen jogait; beleértve a munkához és méltó emberi megélhetéshez való jogot is. Bevezette a köztársasági elnöki intézményt, meghatározta a minisztérium helyét, felelősségét. Ugyancsak 1946. évi törvények támasztották alá és résziesítették jogi védelemben a demokratikus államrendet, a köztársaságot és az emberi alapjogokat. 1946—48-ban a gazdasági szerkezet törvényi átforgalmazására került sor (államosítások, tervtörvény stb.). Ezekben az években még jó néhány államjogi jellegű, haladó jogszabályt fogadtak el, s ezek nagy hatással voltak a későbbi alkotmányi fejlődésre.

Az 1949-es alkotmányt azóta részleteiben többször módosították; a módosítások különösképpen az állami szervezet kisebb változásait célozták: a bírói szervezet egyszerűsítését, a Minisztertanács elnevezését és összetételét, a tanácsi rendszernek kisebb-nagyobb új-jáalakítását.

Olyan alkotmánymódosítást fogadott el 1972-ben az országgyűlés, amelyik sok tekintetben újformálta alap-törvényünket, majd ezt követően létrejöttek olyan államjogi jelentőségű törvények, mint például a bíróságról és az ügyészségről

KONDOR LAJOS GRAFIKÁJA

szólóak, valamint olyanok, amelyek az állampolgárok alapvető jogainak és kötelezettségeinek részletes garanciáit tartalmazzák.

Alkotmányunk alapelvei ma is érvényesek. Mindezek alapján megállapítható, hogy szocialista állam- és jogrendszerünk, politikai intézményrendszerünk szilárd, időtálló alaptörvényen épül fel. Az 1972-es és 1983-as módosítások a szocialista demokrácia továbbfejlesztése következményeinek igényével függnek össze. Ez az igény magától értetődik, mivel a szocialista demokrácia elmélyítése, összhangba hozatala a társadalom fejlődésével időről időre törvényszerűen jelentkezik.

Az alkotmányosság és az alkotmány védelmére szolgáló intézmények együttesen adják egy adott államban az alkotmánybiztosító-kok rendszerét.

Az alkotmányosság és az alkotmány védelmének egyaránt központi kérdése maga az alkotmányosság, azaz az alkotmány megvalósulásának folyamata.

Az alkotmányosságnak az előbbieken adott legáltalánosabb, merőben formális fogalma csak a kérdés első megközelítéseként fogható fel.

Jogirodalmunk szerint is a szocialista alkotmány megvalósulásának folyamata szükségképpen áthatja a társadalmi viszonyok egész területét, köztük az állami és nem állami, a jogilag szabályozott és nem szabályozott viszonyokat egyaránt.

A politikai intézményrendszer fejlesztésében to-

vábbra is fontos feladatunknak tartjuk az alapvető és jól bevált elveink következetes érvényesítését, a meglévő keretek meg tartalmasabb kitöltését. Ugyanakkor számolva az új igényekkel, kezdeményezzük a szükséges változtatásokat is. Így például az új választási törvény is tartalmazza mindazokat az elveket, amelyeknek létjogosultságát az élet, a gyakorlat igazolta.

A választások népfrent-jellege, az egyéni választókerületi rendszer, mint alapvető forma, az állampolgárok közvetlen jelölési és választási joga azonban változatlanul érvényes alapelvek.

Az alkotmány múlt évi módosításáról elfogadott törvény koncepciója az aktuális jogalkotási célkitűzéseket jól érzékelhetően hasznosítja.

A törvény úgy is jellemezhető, hogy a szocialista törvényesség jegyében irányozza elő államelméletünk korszerűsítését, annak egyes alkotmányos intézményei továbbfejlesztését.

A törvény a jogszabályalkotásra, a végrehajtásra, a választási rendszerre, s a közigazgatás szervezetére egyaránt kiterjed, vagyis egymással összefüggésben álló alapvető intézményeket érint.

Mindegyik kérdéskörnek önmagában is kiemelkedő társadalmi-politikai súlya van, amely hangsúlyozottan kerül előtérbe azzal, hogy most együttesen vettük számba azokat. E sokoldalú összefüggésből elsősorban a jogszabályalkotást említjük.

Közismert, hogy mostanában igen sok jogszabály kiadására kerül sor. E föl-

gyorsult jogszabályalkotással — amely gazdasági életünk alakulásával is nyilvánvalóan összefügg — teljesen növekszik a szabályozásban a tévedés lehetősége, s a jogi, szakmai bizonytalanság esélye.

Indokoltnak tartjuk tehát, hogy ennek kiküszöbölésére — az eddig már meglévő és általában véve bevált módszerek mellett — egy újabb, speciális mechanizmus kifejlesztésére kerüljön sor, következetesen az alkotmányosság, a törvényesség alapján.

Úgy látjuk, hogy épp ezt a célt szolgálhatja a jogszabályok alkotmányosságát, törvényességét ellenőrző Alkotmányjogi Tanács is.

Ilyen intézmény mindedig nem szerepelt jogéletünkben. Ez az úgynevezett „alkotmánybíráskodás”-hoz hasonlítható intézmény, amely a századfordulótól kezdve fejlődött ki Európában, s lényegében a jogalkotás központi és utólagos kontrollját valósítja meg.

Ennek megjelenési formái szinte országoként eltérőek egymástól.

Az Alkotmányjogi Tanács létesítésének koncepciója nem bizonyos külföldi példák átvételi lehetőségeként merült fel. Tény jelenleg az alapvetően alacsonyabb szintű jogszabályok fesztett útmutató kiadása, valamint az is, hogy nem lehet célravezető a szabályozásnak mechanikus, adminisztratív módszerekkel való redukálása sem.

Ehhez képest alapvető igény a szabályozásnak a törvényesség, az alkotmányosság szempontjából való fokozottabb ellenőrzése, s erre lehet alkalmas intézmény a törvényben létesített Alkotmányjogi Tanács.

Úgy véljük, hogy az állami irányítást, a jogszabályok végrehajtását illetően egyet jelent a Központi Népi Ellenőrzési Bizottság alkotmányos jogállásának növelésével is.

Ezzel az ellenőrzésnek ez a sajátos formája társadalmi jelentőségének megfelelő alkotmányjogi elismeréshez is jut.

Így áll a helyzet államigazgatási rendszerünk átalakítása kérdésében, valamint választási rendszerünk korszerűsítését illetően is.

Nemsokára 40 esztendője lesz annak, hogy a fasiszmus, a régi rend igájából felszabadulva a nép kezébe vette sorsa alakítását, s a maga számára épít szocialista hazánkat.

Alkotmányunk ünnepén is érdemes emlékeztetni arra, hogy a legutóbbi idők jogalkotása, köztük a jelentős alkotmánymódosítás, s ennek alapján hozott olyan törvények, mint az Alkotmányjogi Tanácsról és az új választási rendszerről szóló új jogszabályok, növelik az alkotmányos garanciákat, melyek reménytelivé teszik jövőnket is.

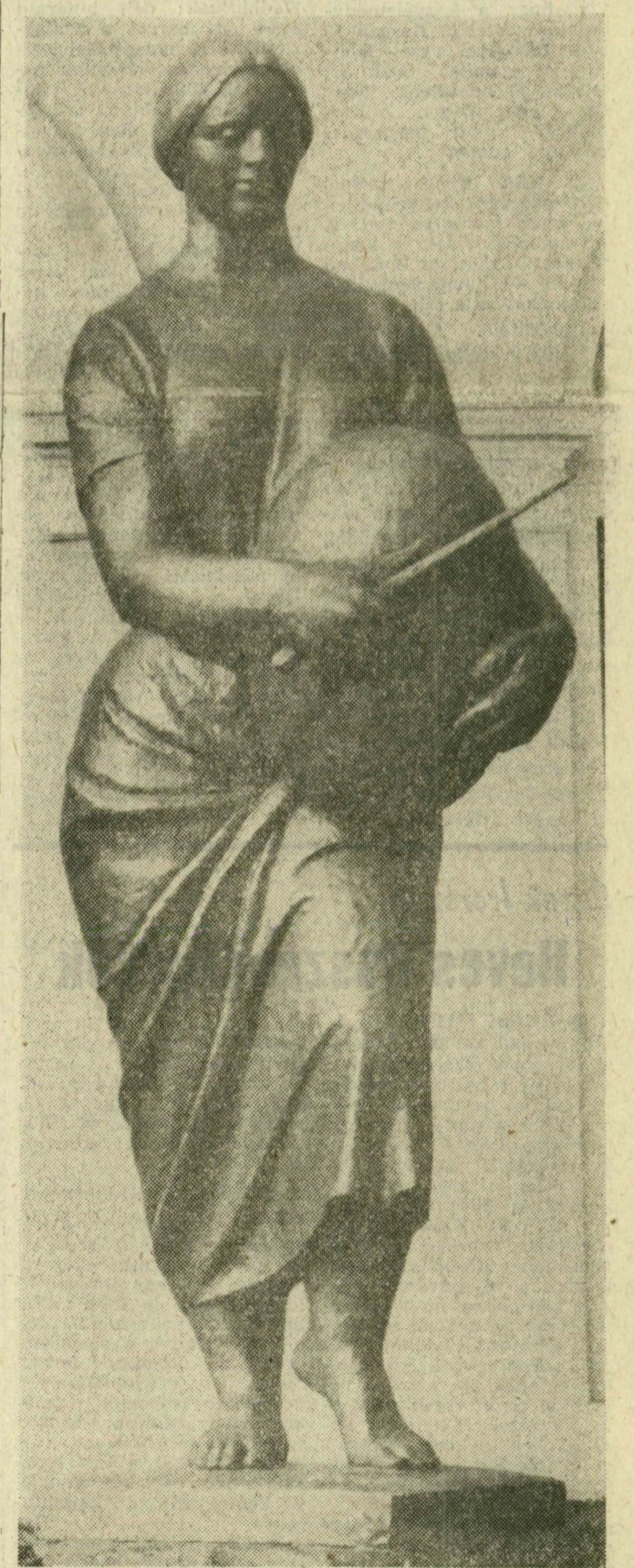
DR. ANTALFFY GYÖRGY,

Marjai József Kínába utazik

Marjai József, a Minisztertanács elnökhelyettese, a kormány gazdasági bizottságának elnöke, Li Pengnek, a Kínai Államtanács elnökhelyettesének meghívására vasárnap hivatalos látogatásra, Pekingbe utazik. A miniszterelnök-helyettes kíséretében utazik Csendes Béla, az Országos Tervhivatal elnökhelyettese, Gábor András, ipari miniszterhelyettes, a magyar—kínai

műszaki tudományos bizottság elnöke, Beck Tamás, a Magyar Kereskedelmi Kamara elnöke, és az irányító szervek más felelős munkatársai. A kormány elnökhelyettese megbeszélést folytat a magyar—kínai kapcsolatok, mindenekelőtt a gazdasági és műszaki-tudományos együttműködés fejlesztésének, az áruforgalom növelésének lehetőségeiről. (MTI)

Kenyérszegő

Holnap, augusztus 20-án, államalapításunk és alkotmányunk napján, az új kenyér ünnepén avatják föl Szeged legújabb köztéri szobrát, Pátzay Pál szegedi írhetsű Kenyérszegőjét a város egykori kenyérpiacán helyén, a Klauzál téren. Az este 7 órakor kezdődő ünnepségen dr. Müller Józsefné, a városi tanács elnökhelyettese mond avatóbeszédet, közreműködik a tápéi néptáncgyűttes